

Op ontdekkingsstocht in ICT-land

Maak je eigen instructiefilmpjes en leer van je leerlingen

Remedial teachers zijn vaak veel tijd kwijt aan herhalende, gestandaardiseerde instructie die ze keer op keer aan hun leerlingen moeten uitleggen. Maken ze daar een video-instructie van die de leerlingen vooraf bekijken, dan kan deze kostbare tijd omgezet worden in meer persoonlijke hulp en extra begeleiding tijdens de contacturen. Ook geef je ouders een kijkje in je rt-keuken en kunnen ze makkelijker aanhaken als ze zelf ook hulp bieden aan hun kind. Maar hoe maak je zo'n filmpje en wat kun je nog meer inzetten bij de begeleiding van leerlingen als het gaat om ICT? Michel van Ast en Patricia van Slobbe, specialisten ICT in het onderwijs, nemen je mee op ontdekkingsstocht. Eén ding maken zij heel duidelijk: experimenteer en laat je vooral door je leerlingen inspireren en ondersteunen!

Tekst: Michel van Ast, Patricia van Slobbe

Hoe je leerstof digitaal toegankelijk maakt? Begin vooral heel eenvoudig. We raden aan om te starten met het maken van je eigen instructievideo's. Inventariseer de instructies die vrij standaard zijn en die je jezelf herhaaldelijk hoort geven. Denk hierbij aan stappenplannen voor ontleden, ezelsbruggetjes voor klank-tekenkoppeling, leesstrategieën en ga zo maar door. Door zelf instructiefilmpjes te maken waarin je deze zaken op jouw manier uitlegt, bouw je een instructiedatabank op waar zowel leerlingen, docenten en ouders gebruik van kunnen maken. Om je video's overzichtelijk te ordenen, kun je een eigen *YouTube*kanaal openen of ze implementeren in omgevingen als *Edmodo* of *BlendSpace*. Ook is er de mogelijkheid ze te verzamelen op een *Symbaloo*pagina of ze overzichtelijk te plaatsen in een *Wiki*. Je vindt de links naar al deze tools overigens op de *Symbaloo*pagina die onderaan dit artikel staat.

WAT HELPT EEN LEERLING MET DYSLEXIE?

Een laptop of tablet is een zeer handig hulpmiddel voor leerlingen met dyslexie. Bij het schrijven is het eenvoudig om iets te verwijderen of aan te passen. Dat voorkomt frustratie. Veel mensen kennen het fenomeen 'meeleesboeken' wel. Rian Visser heeft op haar website www.rianvisser.nl veel goede voorbeelden staan. Meeleesboeken ondersteunen een leerling met dyslexie bij begrijpend en technisch lezen. Via www.openculture.com/freeaudiobooks vind je voor leerlingen in het voortgezet onderwijs ook veel gratis luisterboeken in het Engels. *Muiswerk* en *Woordenhaai* zijn bekende toepassingen die leerlingen, in het algemeen, maar ook leerlingen met dyslexie, ondersteunen bij spelling. Wat leerlingen met dyslexie bovendien helpt, zijn programma's die gesproken tekst omzetten in geschreven tekst. Een voorbeeld daarvan is *Dragon Naturally Speaking*. Andersom helpt uiteraard ook: geschreven tekst omzetten in gesproken tekst zoals kan bij *Kurzweil*. Het liefst met een markering of iets dergelijks dat aangeeft welk deel (tot op woordniveau) wordt voorgelezen.

Leerlingen met dyslexie hebben vaak moeite met 'het grote plaatje'. Ofwel: met het overzicht over een tekst. Het kan hen helpen een tekst te visualiseren via een mindmap. Dat kan met pen en papier, maar ook met toepassingen als *Popplet* of *Mindmeister*.

Dyslectische leerlingen zijn erg visueel ingesteld. Er is een groot aantal ICT-toepassingen beschikbaar dat andere vaardigheden dan schrijfvaardigheden aanspreekt waardoor het toch mogelijk voor ze wordt om een volledig eindproduct te produceren dat vergelijkbaar is met een verslag. Denk bijvoorbeeld aan *MS Photo Story* voor digitale verhalen of *Thinglink* voor een digitale poster.

Je leerlingen kunnen jouw filmpjes bekijken voordat je een afspraak met ze hebt of als de begeleiding heeft plaatsgevonden. Ofwel: ze kunnen te allen tijde terugvallen op jouw instructie. De ouders zien op hun beurt wat en hoe hun kind leert en zodoende kunnen ze hun kind beter helpen. Maar ook voor docenten wordt het zichtbaar welke structuren en stappenplannen de leerlingen tijdens de rt aangeboden krijgen. De leerkrachten kunnen hier tijdens hun lessen op inspelen of bij aansluiten.

HOE MAAK JE EEN INSTRUCTIEFILM?

Een filmpje maken hoeft niet veel tijd te kosten en je hebt ook geen ingewikkelde software nodig. Wat je wel nodig hebt is wat tijd om met diverse tools te leren omgaan en daarmee te experimenteren. Als je dit wilt onderzoeken kun je beginnen met *Screenr* of *Ezvid* (Windows) of kijken naar *Jing* en *QuickTime player* (Mac). Werk je graag met een iPad, dan kunnen we je de apps *Showme*, *Educreations* en *Doceri* aanraden. Deze apps zijn gratis. Voor een kleine investering (€ 2,69 (iOS) € 2,65 (Android)) schaf je *Explain Everything* aan, een app waarmee je net iets meer mogelijkheden hebt. Zie ook weer voor de links onze *Symbaloo*pagina onderaan dit artikel. Houd in gedachten dat je niet alles zelf hoeft te maken.

WAT HELPT EEN LEERLING MET DYSCALCULIE?

Rekenweb van het Freudenthal Instituut biedt een grote collectie reken spellen voor leerlingen van alle niveaus. Ook biedt het maken van een zogenaamd opzoekboekje veel houvast. Dat kan een papieren opzoekboekje zijn, maar een digitale versie is ook mogelijk via *Picozine*.

Een website met praktische tips over de inzet van ICT voor leerlingen met leer- en/of gedragsstoornissen is de thema-website 'passend onderwijs' van Kennisnet: www.kennisnet.nl/passendonderwijs.

Er is online enorm veel te vinden. Interessant om te weten is dat je filmpjes kunt bewerken door er vragen, opdrachten of opmerkingen aan toe te voegen. Deze manier van werken kun je ook inzetten bij filmpjes van geluidsfragmenten of andere authentieke content. Je kunt zelfs feedback geven op de door de leerling gegeven antwoorden! En het is bovendien mogelijk om opdrachten voor leerlingen in te plannen en op een later tijdstip te kijken of ze de opdracht- of het filmpje hebben bekeken, gemaakt en begrepen. Er zijn meerdere (gratis) toepassingen op de markt waarmee je dat kunt bereiken. Twee voorbeelden hiervan zijn *EduCanon* en *EdPuzzle*.

Als je werkt met filmpjes die leerlingen zelf hebben gemaakt, dan kun je op een zeer eenvoudige manier feedback geven met het programma *VideoANT*. Deze tool is ontwikkeld door de Universiteit van Minnesota. De leerling levert zijn video-opdracht bij je in en jij geeft (digitaal geschreven) feedback op de inhoud, gekoppeld aan een specifiek moment in dat filmpje. Voordeel van deze manier van werken is dat het werk van de leerling bewaard blijft, ouders en docenten zien welke feedback jij geeft en je het voortgangsproces van je leerling goed kunt bewaken. Daarnaast kun je feedback geven op een moment dat jou uitkomt, in plaats van tijd te moeten stoppen in het schrijven van lange verslagen. Op deze manier bouw je immers bij het geven van je feedback direct verslaglegging op.

Aarzel niet om tijdens deze zoektocht welke tool het beste bij je past, te experimenteren. Ga op ontdekkingsstocht en laat je vooral inspireren en ondersteunen door je leerlingen! Het is bekend dat ICT voor extra motivatie zorgt bij specifieke leer- en gedragsstoornissen zoals bij autisme en ADHD. Door je leerlingen met diverse tools en apps te laten experimenteren, ontdek je welke manier van werken bij hen past, wat ze leuk vinden om te doen en welke leervoorkeur zij prefereren. De apps en toepassingen die jullie inzetten, kunnen de leerlingen zelf ook heel goed gebruiken.

Foto: Dorieke Fotografie, Zwolle

*Michel van Ast, zelfstandig trainer en adviseur, geeft vanuit het netwerk **Samenscholen met PIM**, lezingen, workshops, trainingen en advies op het thema **Onderwijs en ICT**. In november verschijnt bij **Pica Kleppen dicht!** een boek van Michel van Ast en Patricia van Slobbe.*

*Patricia van Slobbe werkte als docent en schoolleider. Tegenwoordig zet ze haar ervaring in bij trainingen, advies en coaching, onder andere op het thema **Onderwijs en ICT**. Patricia werkt ook vanuit het netwerk **Samenscholen met PIM**.*

ACHTERGROND

HOE ORGANISEER JE DE CONTENT?

Als je eenmaal een tool of een bepaalde toepassing gekozen hebt om uit te diepen, kun je aan de slag. Je maakt digitale leermiddelen voor verschillende doeleinden. Maar op welk platform zet je dit alles? Als het gaat om korte, meer algemene instructievideo's is het handig om deze te plaatsen op je eigen *YouTubekanaal* en eventueel te organiseren in diverse afspeellijsten. Je kunt je video's openbaar zetten of privé houden, dat bepaal jij. Ook het videoproduct met gerichte feedback kun je delen met een leerling, zijn of haar ouders en docenten via een privélink op *YouTube*.

Je kunt ook gebruikmaken van de elektronische leeromgeving (ELO) van de school waar je aan verbonden bent zoals *Magister*, *itslearning* of *SOM Today*. Wees je er dan wel van bewust dat anderen rechten hebben om bepaalde informatie te zien of te lezen. Indien je niet aan een school verbonden bent, raden we *Edmodo* aan, een gratis ELO waarbinnen je kunt werken met groepen leerlingen (die weer in groepjes of duo's kunnen samenwerken) en waarmee je ook ouders en docenten inzicht kunt geven in wat je doet.

ICT VERVANGT DE RT'ER NIET!

Gebruik van ICT in je begeleiding is niet bedoeld om jou als rt'er te vervangen. Integendeel. Door goed te bedenken hoe jij wilt dat je begeleiding eruit ziet, maak je helder waar je eigen behoeften liggen als het gaat om het inzetten van ICT. Zo zijn instructievideo's en het geven van digitale feedback een manier om ICT een plaats te geven binnen je rt-praktijk. Net zoals leerlingen aan het werk zetten met diverse apps en toepassingen. Jij bepaalt zelf of en waarmee je begint en jij hebt daarin de volledige regie. ICT-tools zijn middelen om jou en je werk te ondersteunen. Wees niet bang om te experimenteren en neem afscheid van tools waar je niets mee kunt of waarvan je het nut niet ziet. Maar blij vooral zoeken naar toepassingen die wél bij jou en je leerlingen passen. En mocht je vragen, opmerkingen of suggesties hebben naar aanleiding van dit artikel, mail ons dan. Antwoord verzekerd!

De symbaloopagina waar we steeds aan refereren is te vinden via <http://eduiphone.symbaloo.com/mix/ontdekkingsstocht>

Correspondentieadres: patricia@kultiv8.nl